

GYERMEKEKRE ÉS FIATALOKRA VONATKOZÓ PÉNZÜGYI KOMPETENCIAKERET

**AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉLŐ GYERMEKEKRE ÉS FIATALOKRA VONATKOZÓ PÉNZÜGYI
KOMPETENCIAKERETET KÍSÉRŐ MAGYARÁZÓ FELJEGYZÉS**

TARTALOMJEGYZÉK

1.	BEVEZETÉS	4
1.1.	A pénzügyi kompetencia keret kontextusa és célkitűzései	4
1.1.1.	A keret kidolgozásakor követett folyamat	5
1.1.2.	A következő lépések	6
1.2.	A keret céljai és hatálya	6
1.2.1.	Átfogó célok.....	6
1.2.2.	Dimenziók.....	7
1.2.3.	Korcsoportok.....	8
1.2.4.	Kontextusok	8
2.	NAVIGÁLÁS A PÉNZÜGYI KOMPETENCIAKERETBEN.....	9
2.1.	A keret felépítése: tartalmi területek.....	9
2.1.1.	1. tartalmi terület: Pénz és tranzakciók	9
2.1.2.	2. tartalmi terület: Pénzügyek tervezése és kezelése.....	10
2.1.3.	3. tartalmi terület: Kockázat és haszon	10
2.1.4.	4. tartalmi terület: A pénzügyi környezet.....	10
2.2.	A keret horizontális dimenziói.....	11
2.2.1.	A digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák.....	11
2.2.2.	A fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák	12
2.2.3.	Állampolgári kompetenciák.....	12
2.2.4.	Vállalkozói kompetenciák.....	12
2.2.5.	A felnőtté váláskor releváns kompetenciák	13
2.3.	A kompetenciák szűrésére szolgáló eszköz	13
2.3.1.	<i>Az ismerethez, attitűdökhöz és magatartáshoz kapcsolódó kompetenciák azonosítása.....</i>	14
3.	A KERET BEVEZETÉSE.....	14
A.	MELLÉKLET A DIMENZIÓKHOZ VALÓ HOZZÁRENDELÉS: IGÉK JEGYZÉKE.....	15
B.	MELLÉKLET GLOSSZÁRIUM	18
C.	MELLÉKLET A LAKOSSÁGI PÉNZÜGYI SZOLGÁLTATÁSOK UNIÓS KORMÁNYZATI SZAKÉRTŐI CSOPORTJÁNAK (GEGRFS) PÉNZÜGYI OKTATÁSSAL FOGLALKOZÓ ALCSOPORTJÁBAN RÉSZT VEVŐ INTÉZMÉNYEK JEGYZÉKE.....	20
1.	TARTALMI TERÜLET: PÉNZ ÉS TRANZAKCIÓK	22
2.	TARTALMI TERÜLET: PÉNZÜGYEK TERVEZÉSE ÉS KEZELÉSE	28

3. TARTALMI TERÜLET: KOCKÁZAT ÉS HASZON	36
4. TARTALMI TERÜLET: A PÉNZÜGYI KÖRNYEZET	39

1. Bevezetés

1.1. A pénzügyi kompetenciakeret kontextusa és célkitűzései

Ez a dokumentum az Európai Bizottság és az OECD pénzügyi oktatással foglalkozó nemzetközi hálózata (OECD/INFE)¹ által közösen kidolgozott, az Európai Unióban élő gyermekekre és fiatalokra vonatkozó pénzügyi kompetenciakeretet (a továbbiakban: keret) mutatja be.

A Bizottság és az OECD/INFE ezt a keretet a tőkepiaci unióra vonatkozó 2020. évi cselekvési terv^{2,3} és az OECD/INFE munkaprogramja keretében dolgozta ki. Ez a keret a 2022 januárjában közzétett, az Európai Unióban élő felnőttekre vonatkozó közös EU/OECD-INFE pénzügyi kompetenciakeret⁴ közzétételét követi.

Manapság a gyermekek hozzáférnek pénzhez, és már fiatal kortól kezdik igénybe venni a (digitális) pénzügyi szolgáltatásokat⁵. Olyan gyorsan változó pénzügyi környezetben nőnek fel, amely az előző generációkhoz képest potenciálisan több lehetőséget rejt, ugyanakkor nagyobb egyéni felelősséget is jelent a pénzügyi döntésekért. Viszont a legtöbb szokás, beleértve a pénzügyi szokásokat is, fiatal korban alakul ki, és a rossz pénzügyi szokásokat az élet későbbi szakaszában nehéz korrigálni⁶. Annak biztosítása érdekében, hogy a gyermekek meg tudjanak felelni ezeknek a kihívásoknak, és felelősséget tudjanak vállalni saját pénzügyi jövőjükért, segíteni kell őket abban, hogy megértsék a kulcsfontosságú pénzügyi koncepciókat és elveket, és pénzügyi szempontból intelligens attitűdöket és magatartásformákat kezdjenek kialakítani.

A keret célja, hogy közös értelmezést alakítson ki a különböző életkorú és a formális oktatásuk különböző szakaszaiban járó gyermekek és fiatalok pénzügyi jártasságával kapcsolatos kompetenciákról. Ez várhatóan megkönnyíti a nemzeti politikai döntéshozók és érdekelt felek, köztük az oktatási szakemberek által hozott szakpolitikák és konkrét intézkedések összehangolását, kialakítását és értékelését, ami megkönnyíti a bevált módszerek megosztását, és hatékonyabbá teszi a pénzügyi jártassággal kapcsolatos intézkedéseket az egész EU-ban. A keret például a következő előnyökkel járna:

¹ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-international-network-on-financial-education.htm>

² Tőkepiaci unió a polgárok és a vállalkozások számára – új cselekvési terv, COM/2020/590 final, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/growth-and-investment/capital-markets-union/capital-markets-union-2020-action-plan_en

³ Az uniós pénzügyi kompetenciakeret kidolgozására vonatkozó megvalósíthatósági értékelés eredményei: https://ec.europa.eu/info/files/210408-report-financial-competence-framework_en

⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/220111-financial-competence-framework_en. Folyamatban van a keret konkrét szakpolitikákban és kezdeményezésekben való alkalmazásának támogatására irányuló munka.

⁵ OECD (2020), PISA 2018. évi eredmények (IV. kötet): Are Students Smart about Money? (A hallgatók intelligensek a pénzzel kapcsolatban?), PISA, OECD Publishing, Párizs, <https://doi.org/10.1787/48ebd1ba-en>

⁶ David Whitebread és Sue Bingham: „Habit Formation and Learning in Young Children” (A szokások kialakulása és tanulás a fiatal gyermekeknél), the Money Advice Service (2013): <https://mascdn.azureedge.net/cms/the-money-advice-service-habit-formation-and-learning-in-young-children-may2013.pdf>

- támogatná a **pénzügyi jártassággal kapcsolatos nemzeti stratégiák kidolgozását, végrehajtását és felülvizsgálatát**, amelyek egyik elsődleges célközönsége gyakran a fiatalok,
- támogatná a **pénzügyi jártassággal kapcsolatos elemek beépítését az iskolai, szakmai és szakképzési tantervekbe**,
- támogatná a gyermekek és a fiatalok számára az iskolai és egyéb környezetben végrehajtandó **konkrét pénzügyi jártassági programok és tananyagok kidolgozását**, beleértve **tananyagok és oktatási eszközök**, például tanfolyamok, tankönyvek, az iskolai és egyéb környezetben bevezetendő pénzügyi oktatási játékok, videók és egyebek tervezését,
- **támogatná a pénzügyi jártassági szintek és a pénzügyi jártassággal kapcsolatos kezdeményezések értékelését** az értékelések, felmérések és hatásvizsgálatok kidolgozásának megkönnyítése révén. Az e kereten alapuló, országos és uniós szintű mutatószámok segíthetnek felmérni a gyermekekre és fiatalokra vonatkozó, pénzügyi jártassággal kapcsolatos kezdeményezések eredményességét, és megkönnyíthetik a tagállamok közötti összehasonlítást.

1.1.1. A keret kidolgozásakor követett folyamat

A keret számos meglévő keretre épül, többek között a felnőttekre vonatkozó közös EU/OECD-INFE pénzügyi kompetenciakeretre, az OECD/INFE által kidolgozott, a fiatalok pénzügyi jártasságára vonatkozó alapvető kompetenciák keretére⁷, az OECD PISA 2021 pénzügyi jártassági elemzési és értékelési keretére⁸, valamint a gyermekekre és fiatalokra vonatkozó, pénzügyi jártassággal kapcsolatos meglévő nemzeti keretekre⁹.

E meglévő forrásokra építve a keretet olyan együttműködési folyamat keretében dolgozták ki, amelyben részt vett a lakossági pénzügyi szolgáltatások uniós kormányzati szakértői csoportjának (GEGRFS) pénzügyi oktatással foglalkozó alcsoportja, valamint az OECD pénzügyi oktatással foglalkozó nemzetközi hálózatának (OECD/INFE) uniós tagjai. A szakértői csoporthoz csatlakoztak a tagállamok oktatási minisztériumainak és más nemzeti oktatási hatóságainak küldöttei is. A lakossági pénzügyi szolgáltatások kormányzati szakértői csoportjának e kibővített alcsoportja 2022 áprilisa és 2023 júliusa között nyolc alkalommal ülésezett a keret megvitatása és jóváhagyása céljából. Ez az együttműködésen alapuló kidolgozási folyamat biztosította, hogy a keret Uniós-szerte megfeleljen a pénzügyi oktatással foglalkozó politikai döntéshozók igényeinek.

A keret kialakítását szakemberekkel (oktatásszervezőkkel, tudományos dolgozókkal, tanárokkal, oktatási szakemberekkel) a keret használhatóságáról és gyakorlati végrehajtásáról folytatott technikai megbeszélés is segítette. Konkrétan a kompetenciák tartalmáról és a keret felhasználóbarát jellegéről gyűjtöttek visszajelzéseket. A technikai megbeszélés hasznos javaslatokkal szolgált annak érdekében, hogy a dokumentum tartalma átfogó, a gyakorló

⁷ OECD (2015), az OECD/INFE által kidolgozott, a fiatalok pénzügyi jártasságára vonatkozó alapvető kompetenciák kerete: <https://www.oecd.org/finance/Core-Competencies-Framework-Youth.pdf>

⁸ PISA 2021 pénzügyi jártassági elemzési és értékelési keret: <https://www.oecd.org/pisa/sitedocument/PISA-2021-Financial-Literacy-Framework.pdf>

⁹ Ilyen keretre példa a [portugál](#), az [olasz](#) és a [holland](#).

szakemberek számára pedig könnyen végrehajtható legyen. Ez a technikai megbeszélés hozzájárult a gyakorló szakemberek korai részvételéhez is, és megalapozta a jövőbeli elterjedést a gyakorló szakemberek felelősségvállalásának megteremtésével.

A keretet a GEGRFS és az OECD/INFE 2023 júliusában jóváhagyta.

1.1.2. A következő lépések

Az uniós tagállamokkal együttműködésben a Bizottság és az OECD/INFE 2023 végétől kezdi meg a keret bevezetésével és használatával kapcsolatos munkát. A keret bevezetése és használata önkéntes lesz, hasonlóan a felnőttekre vonatkozó pénzügyi kompetencia keret esetében alkalmazott megközelítéshez. A nemzeti politikai döntéshozók, a gyakorló szakemberek (a nem kormányzati szervezeteknél, az oktatási intézményekben, a tudományos körökben és az iparban) és más érdekelt felek fontolóra vehetik a keret konkrét szakpolitikákban és oktatási kezdeményezésekben való alkalmazását. A Bizottság és az OECD/INFE támogatást nyújt a bevezetési szakaszban, például azáltal, hogy platformot kínál a tagállamokban bevált módszerek és levont tanulságok cseréjére.

A keret sikere attól fog függeni, hogy **az uniós tagállamok különböző érdekelt felei képesek lesznek-e közös értelmezést kialakítani a pénzügyi jártassággal kapcsolatban**, és hajlandók lesznek-e használni a keretet és hozzájárulni a pénzügyi jártassággal kapcsolatos szakpolitikák és kezdeményezések eredményességéhez.

1.2. A keret céljai és hatálya

A keretet egy sor átfogó, az EU-ban élő gyermekek és fiatalok pénzügyi jártasságának és pénzügyi jólétének javítására, és a felnőtt korban megalapozott pénzügyi döntések meghozatalára való felkészítésre vonatkozó végső célkitűzéshez kapcsolódó cél (lásd az 1.2.1. szakaszt) szem előtt tartásával dolgozták ki. A keret korcsoportok (lásd az 1.2.3. szakaszt), kontextusok (lásd az 1.2.4. szakaszt) és tartalmi területek (lásd a 2.1. szakaszt) szerint épül fel.

1.2.1. Átfogó célok

A keret kidolgozásának kezdetén **négy átfogó célt** határoztak meg három átfogó területhez kapcsolódóan, úgymint a pénzgazdálkodás, a pénzügyi döntéshozatal és az általános pénzügyi-gazdasági környezet, amelyben a gyermekek döntéseket hoznak most, illetve később, amikor felnőtté válnak.

Konkrétabban, a kompetenciákat a következő átfogó célok mentén dolgozták ki, hogy a gyermekeket és a fiatalokat felvértezzék az alábbiakhoz szükséges ismeretekkel, készségekkel, attitűdökkel és magatartásformákkal:

- 1) **Képesség a pénz eredményes rövid és hosszú távú kezelésére.** E cél esetében a szándék például annak biztosítása, hogy a gyermekek tisztában legyenek azzal, hogyan tárolható a pénz biztonságosan, és miért fontos annak biztonságos tárolása, és hogy képesek legyenek költségvetést készíteni az alapvető kiadások és bevételek kezelésére.
- 2) **Képesség észszerű és megalapozott pénzügyi döntések meghozatalára, a döntések következményeinek ismerete, és annak ismerete, hogy hol található segítség.** Ez a cél hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a gyermekeket és a fiatalokat felvértezzék a pénzzel kapcsolatos felelősségteljes cselekedethez szükséges készségekkel, beleértve a

vészhelyzeti megtakarításoknak és annak fontosságát, hogy legyen önbizalmuk szükség esetén segítséget kérni.

- 3) **A gazdasági és pénzügyi környezet alapvető ismerete.** Ez a cél annak biztosítására törekszik, hogy a gyermekek és a fiatalok általában tisztában legyenek a főbb pénzügyi termékekkel és szolgáltatásokkal, valamint a gazdasági és pénzügyi rendszerben részt vevő főbb szervek szerepével (beleértve az adózási szempontokat is).
- 4) **Megfelelő felkészültség a felnőtt élet gazdasági és pénzügyi vonatkozásaira.** A cél annak biztosítása, hogy a gyermekek és a fiatalok rendelkezzenek a felnőtt életük szempontjából releváns személyes pénzügyi döntések széles körének meghozatalához szükséges pénzügyi jártassággal.

Ezek a célok vezérelték a kompetenciák kidolgozását, és a célokat az OECD/INFE fiatalok pénzügyi jártasságával kapcsolatos meglévő munkája inspirálta, beleértve a pénzügyi jártasságnak az OECD PISA pénzügyi jártassággal kapcsolatos értékelésében¹⁰ használt fogalom meghatározását is:

„A pénzügyi jártasság a pénzügyi fogalmak és kockázatok ismerete és megértése, valamint az ilyen ismeretek és megértés alkalmazásához szükséges készségek és attitűdök, amely segít hatékony döntéseket hozni számos pénzügyi környezetben, javítani az egyének és a társadalom pénzügyi jólétét, és lehetővé tenni a gazdasági életben való részvételt.”

1.2.2. Dimenziók

A keret meghatározza a legrelevánsabb kompetenciákat a személyes pénzügyek területén. A felnőttekre vonatkozó kerethez hasonlóan ez a keret három, a pénzügyi jártasság egész életen át tartó támogatásához fontos dimenziót vesz figyelembe:

- **tudatosság, ismeret és megértés,**
- **készségek és magatartás,** valamint
- **attitűdök.**

Fontos megjegyezni, hogy ez a három dimenzió nem jelenik meg explicit módon a keret szerkezetében, ehelyett azok a kompetenciák körülírásához használt igék segítségével azonosíthatók, és az MS Excel-eszközben lévő címkékben szerepelnek (lásd a 2.3.1. szakaszt és az A. mellékletet). A keret értelmezése és alkalmazása során figyelembe kell venni, hogy az egyszerűség kedvéért a kompetenciákat a címkék csak az „ismeret”, a „magatartás” vagy az „attitűdök” dimenzióhoz tartozóként jelölik meg, de egyes kompetenciák esetében elmosódhat az ismeret, a magatartás és az attitűdök közötti különbség, vagy hogy az ismerettel vagy magatartással kapcsolatos egyes kompetenciák hozzájárulhatnak a pénzügyi jártassággal kapcsolatos attitűdök kialakulásához is.

1.2.3. Korcsoportok

A keret figyelembe veszi annak fontosságát, hogy fiatal korban kialakuljanak a pénzügyi jártasság alapjai: hatéves kortól határoz meg pénzügyi kompetenciákat a gyermekek és a

¹⁰ PISA 2022 pénzügyi jártassági elemzési és értékelési keret: <https://www.oecd.org/pisa/sitedocument/PISA-2021-Financial-Literacy-Framework.pdf>

fiatalok számára. Mindazonáltal az OECD pénzügyi jártasságról szóló, 2020. évi ajánlásával¹¹ összhangban azt is elismerte, hogy a pénzügyi jártasságot a lehető legkorábbi életkortól kezdve fejleszteni kell, adott esetben a hat évnél fiatalabb gyermekek esetében is.

Elismerve, hogy a gyermekek nagyon heterogén csoportot alkotnak, és hogy a kompetenciáknak az életkornak megfelelőnek kell lenniük, a kompetenciák három különböző korcsoportra vonatkozóan kerülnek bemutatásra:

- 6–10 év,
- 11–15 év, és
- 16–18 év.

A korcsoportok kiválasztása nagy vonalakban az oktatási szintek Unión belüli alakulását tükrözi (még ha vannak is nemzeti sajátosságok), és elismeri, hogy a gyermekek kompetenciái idővel fokozatosan fejlődnek. A gyermekek ismeretek megszerzésére, készségek kialakítására és motivációépítésre való képessége az életkoruktól függ. Bizonyos témákban előfordulhat, hogy a gyermekeknek először meg kell érteniük a pénzügyi fogalmakat, és ki kell alakítaniuk a megfelelő készségeket ahhoz, hogy idősebb korukban pozitív magatartást tanúsíthassanak. Bizonyos készségek és magatartások kezdetben egyszerű kontextusra korlátozódnak, és csak idővel (azaz az életkorral) válnak egyre kifinomultabbá: a gyermekeknek korán meg kell szerezniük a megfelelő kompetenciákat ahhoz, hogy idősebb korban azokat tökéletesen elsajátíthassák. A keret értelmezése és alkalmazása során fontos figyelembe venni, hogy a keretben szereplő kompetenciák szándék szerint halmozott értelműek, ami azt jelenti, hogy a fiatalabb korcsoportokra vonatkozóan meghatározott kompetenciák az idősebb gyermekek számára is relevánsak maradnak, míg az idősebb korcsoportokra vonatkozóan meghatározott kompetenciák maguk után vonják, hogy a gyermekek ezeket a kompetenciákat a fiatalabb korcsoportoktól kezdve sajátítják el. Annak érdekében, hogy a keret tömör maradjon, nem tartalmazza a kompetenciák korcsoportok mentén történő teljes fejlődését, és minden egyes korcsoport esetén a legfontosabb kompetenciákra összpontosít.

1.2.4. Kontextusok

A kompetenciákat a gyermekek és a fiatalok szempontjából releváns sajátos kontextusok figyelembevételével dolgozták ki. Konkrétabban a következő kontextusterületeket vették figyelembe – a PISA 2022 pénzügyi jártassági elemzési és értékelési keretből merítve:

- **oktatás és munka**, figyelembe véve, hogy egyes fiatalok a tanítási időn kívül fizetett munkát végeznek, és hogy a tankötelezettség végéhez közeledő fiataloknak döntést kell hozniuk jövőbeli oktatási, képzési és munkavállalási útvonalairól,
- **otthon és család**, azon tény figyelembevétele érdekében, hogy a gyermekek és fiatalok számos pénzügyi döntésére a család és a háztartás pénzügyei keretében kerül sor. Ez a kontextus azt is tükrözi, hogy amikor a fiatalok elhagyják családi otthonukat, olyan közös szállásokon kezdhetnek élni, amelyek nem családi kapcsolatokon alapulnak,
- **egyén**, tekintettel arra, hogy az embereknek már fiatal korban is pénzügyi döntéseket kell hozniuk személyes szükségleteik vagy hasznuk érdekében, és hogy számos kockázatot és felelősséget az egyéneknek kell viselniük. Ezek a döntések kiterjedhetnek

¹¹ Az OECD Tanácsának ajánlása a pénzügyi jártasságról (2020) <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0461>

az alapvető személyes szükségletekre, valamint a szabadidőre és a kikapcsolódásra, és magukban foglalják a személyes adatok védelmének fontosságát is,

- **társadalmi**, elismerve annak a tágabb környezetnek a fontosságát, amelyben a döntéseket hozzák, valamint az egyedi pénzügyi döntések, a környezet (pl. a fenntartható finanszírozás tekintetében) és a társadalom egésze (pl. az adófizetés tekintetében) közötti kapcsolat fontosságát.

Miközben a keret minden olyan területre kiterjed, amely a gyermekek és fiatalok jelenlegi és jövőbeli életükben való pénzügyi döntéshozatala szempontjából releváns, kiemeli azokat a kompetenciákat, amelyek a jelenlegi pénzügyi környezetben különösen fontos területekkel, például a digitalizációval, a fenntarthatósággal és a vállalkozói készségekkel kapcsolatosak (további részletekért lásd a 2.2. szakaszt).

2. Navigálás a pénzügyi kompetenciakeretben

2.1. A keret felépítése: tartalmi területek

A felnőttekre vonatkozó közös EU-OECD/INFE keret szerkezetével összhangban az ebben a keretben szereplő kompetenciák négy tartalmi terület között oszlanak meg: **1. pénz és tranzakciók**, **2. pénzügyek tervezése és kezelése**, **3. kockázatok és haszon**, valamint **4. a pénzügyi környezet**. Ezek a tartalmi területek ezután témakörökre bomlanak (az egyes témakörökhöz egy vagy több külön altéma tartozik).

2.1.1. 1. tartalmi terület: Pénz és tranzakciók

Ez a tartalmi terület a következőkkel kapcsolatos, az ismeretre, az attitűdökre és a magatartásra vonatkozó legalapvetőbb kompetenciákat fedi le: *i.* pénz és pénznemek, *ii.* jövedelem, *iii.* árak, vásárlások és fizetések, valamint *iv.* pénzügyi nyilvántartások és szerződések.

Az e területen meglévő kompetenciák lehetővé tennék a gyermekek számára, hogy megismerjék a pénz fő jellemzőit, beleértve annak értékét, az árukért és szolgáltatásokért való elcserélésének módját, valamint a személyes vagy családi költségvetés nyomon követésének fontosságát.

Konkrétabban, ez a tartalmi terület a pénz *különböző formáival*, valamint *a tárolásával, a hozzáféréssel és a kezelésének módjával* kapcsolatos kompetenciákat fedi le. Emellett a *jövedelemmel kapcsolatos kompetenciák* kiterjednek a jövedelemforrásokkal és a pénzügyi rezilienciával kapcsolatos kompetenciákra is. A gyermekeknek például meg kell érteniük a várható megkeresett jövedelmüket, és ezt figyelembe kell venniük a jövőbeli karrierjükkel kapcsolatos döntések meghozatalakor. Emellett magabiztossággal kell rendelkezniük ahhoz, hogy az állásinterjúk során megvitassák bérüket. Az *árakkal, vásárlásokkal és fizetésekkel* kapcsolatos kompetenciák a pénzeszközök szolgáltatásokért és termékekért való elcseréléséhez, a fizetési módokhoz, valamint a pénzáttalásokhoz kapcsolódnak. Ezeknek a kompetenciáknak arra kell ösztönözniük a gyermekeket, hogy a termékek és szolgáltatások esetében a legjobb árat keressék, és mérlegeljék a legmegfelelőbb fizetési módot. Végezetül a *pénzügyi nyilvántartásokkal és szerződésekkel* kapcsolatos kompetenciák a pénzügyi dokumentumok és szerződések nyomon követésének szükségességére összpontosítanak.

2.1.2. 2. tartalmi terület: Pénzügyek tervezése és kezelése

Ez a tartalmi terület az alábbiakkal kapcsolatos ismereteket, készségeket és attitűdöket foglalja magában: *i.* költségvetés készítése/tervezés, *ii.* a bevételek és kiadások kezelése és tervezése,

iii. megtakarítás és befektetés, *iv.* nyugdíj és *v.* hitel. E tartalmi terület fő célja a pénzügyek korai életkortól kezdődő tervezéséhez és kezeléséhez szükséges kompetenciák megállapítása.

A *költségvetés készítésével és tervezéssel* kapcsolatos kompetenciák, például a költségvetés elkészítése és a költségvetés-tervező eszközök használata alapvető fontosságúak a személyes vagy háztartási célkitűzések rövid és hosszú távú eléréséhez. A *bevételek és kiadások kezelésével és tervezésével* kapcsolatos kompetenciák az egyén azon képességéhez kapcsolódnak, hogy fiatal kortól kezdve képes-e nyomon követni és kezelni a napi kiadásokat és bevételeket. A jó pénzügyi tervezés szükségessé teszi a szabálytalan pénzmozgásokra való felkészülést, ami egyre fontosabbá válik, ahogy a gyermekek felnőnek. A pénzügyek közép- és hosszú távú tervezésével és kezelésével kapcsolatos kompetenciák a *megtakarítások és befektetések*, valamint a *nyugdíj* szempontjából is relevánsak. A megtakarításokkal kapcsolatos kompetenciák a félretett (és nem azonnal elköltött) pénz fontosságára összpontosítanak. Ez a tartalmi terület magában foglalja a befektetés alapjaival és a befektetési döntésekkel kapcsolatos kompetenciákat is, amelyek inkább a legidősebb korcsoport számára relevánsabbak. A *nyugdíjhoz* kapcsolódó alapvető kompetenciák célja, hogy megteremtsék a nyugdíjjal kapcsolatos pozitív magatartás alapjait, és ezáltal felkészítsék a gyermekeket a jövőre. Végezetül a *hitel*ekkel kapcsolatos kompetenciák a fiatalabb gyermekek esetén a hitelnyújtás és hitelfelvétel alapvető fogalmaira, az idősebb gyermekek esetében pedig haladóbb kompetenciákra (különböző hiteltípusok, hitelkérelem, információkeresés, a hitel nemteljesítésének következményei és a túlzott eladósodottság kockázata) összpontosítanak.

2.1.3. 3. tartalmi terület: Kockázat és haszon

Ez a tartalmi terület az alábbiakkal kapcsolatos ismereteket, készségeket és attitűdöket foglalja magában: *i.* a kockázatok és hasznok azonosítása, *ii.* a pénzügyi kockázat és a haszon közötti kapcsolat, és *iii.* biztosítás és a pénzügyi kockázat kezelése. Az ezen kompetenciákat elsajátító gyermekeknek képesnek kell lenniük arra, hogy kapcsolatba hozzák a hozamokat a kockázattal, és azonosítsák és csökkentse a kockázatokat, miközben személyes pénzügyi döntéseket hoznak.

A fiatalabb gyermekek esetében a kompetenciák a kockázat és a biztosítás alapfogalmaihoz kapcsolódó kompetenciákra korlátozódnak. Különös figyelmet kell fordítani az idősebb gyermekek pénzügyi kockázattal, a befektetés kockázata és hozama közötti viszonytal, valamint a pénzügyi kockázat diverzifikáció révén történő csökkentésének módjával kapcsolatos (haladóbb) kompetenciáira.

2.1.4. 4. tartalmi terület: A pénzügyi környezet

Ez a tartalmi terület tágabb értelemben vonatkozik a pénzügyi szolgáltatásokra, és a következőkkel kapcsolatos ismereteket, készségeket és attitűdöket foglalja magában: *i.* pénzügyi termékek, szolgáltatások és szolgáltatók, *ii.* fogyasztóvédelem, *iii.* jogok és kötelezettségek, *iv.* visszaélések és csalások, *v.* pénzügyi oktatás, tájékoztatás és tanácsadás, *vi.* adók és közkiadások, és *vii.* külső hatások.

A pénzügyi környezet nagymértékben alakítja a rendelkezésre álló *pénzügyi termékek, szolgáltatások és szolgáltatók*. A gyermekeknek már fiatal kortól meg kell tudniuk különböztetni az egyszerű termékeket és a szolgáltatókat. Az idősebb gyermekeknek tisztában kell lenniük a termékek és szolgáltatások összehasonlításának fontosságával, és ehhez megfelelő magabiztossággal kell rendelkezniük. Emellett képesnek kell lenniük arra, hogy észleljék a nem szabályozott jogalanyokat, és tisztában kell lenniük a szolgáltatók kötelezettségeivel.

A *fogyasztóvédelemmel*, illetve a *jogokkal és kötelezettségekkel* kapcsolatos kompetenciáknak segíteniük kell a gyermekeket abban, hogy eligazodjanak a pénzügyi környezetben. A fiatalabb gyermekek esetében a kompetenciák elsajátításának hozzá kell járulnia ahhoz, hogy tisztában legyenek a törvény által biztosított védelemmel, valamint azzal, hogy jogaik mellett felelősségük is van. Az idősebb gyermekeknek tisztában kell lenniük a konkrétabb fogyasztói jogokkal és a pénzügyi szolgáltatók felelősségével. Emellett képesnek kell lenniük jogaik gyakorlására, például panasz benyújtásával.

A *visszaélések és csalások* egyre gyakoribbá válnak, és jelentős veszteségeket okoznak a fogyasztóknak. A gyermekeknek meg kell szerezniük a szükséges kompetenciákat ahhoz, hogy eligazodjanak a pénzügyi környezetben, és biztosítva legyen, hogy pénzügyi jólétüket ne veszélyeztessék a visszaélések és a csalások. Tisztában kell lenniük a visszaélések és csalások különböző típusaival, és ébernek kell lenniük a gyanús megkereséseket illetően. A fiatalabb gyermekeknek már ebben a korban tisztában kell lenniük azzal, hogy fontos az egyszerű online biztonsági intézkedések meghozatala, az idősebb gyermekeknek pedig képesnek kell lenniük arra, hogy megtegyék a szükséges lépéseket, amikor gyanús (online) kéréssel szembesülnek, vagy visszaélés, vagy csalás áldozatává váltak.

Fontos, hogy a gyermekek megbízható és lehetőség szerint független *pénzügyi oktatásra, pénzügyi tájékoztatásra és tanácsadásra* támaszkodjanak. A tartalmi terület magában foglalja a gyermekek megbízható információk megszerzésére való képességét és a pénzügyi képzés szerepét. Azt is megvizsgálja, hogy mikor és hol kell pénzügyi tanácsot kérni.

Az *adók és közkiadások* elengedhetetlen részét képezik a pénzügyi környezetnek, mivel az élete során mindenkinek foglalkoznia kell adókkal. A fiatal gyermekeknek meg kell ismerniük a különböző típusú adókat és azok használatát, az idősebb gyermekeknek pedig alaposabban meg kell érteniük az adórendszert, és ösztönözni kell őket arra, hogy időben fizessék meg az adókat.

Végezetül a *külső hatásokkal* kapcsolatos kompetenciák célja annak biztosítása, hogy a gyermekek tisztában legyenek azzal, hogy a pénzügyi döntéshozatalt külső tényezők befolyásolhatják, és hogy pénzügyi döntéseik hatással lehetnek a társadalomra. Ebben az összefüggésben különösen a csordaszellem, a viselkedésbeli torzítások, a reklám és a külső nyomás egyéb típusai relevánsak.

2.2. A keret horizontális dimenziói

2.2.1. A digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák

A digitális technológiák egyre inkább beépülnek az emberek mindennapi életébe, és a pénzügyi ágazatban is szélesebb körben használják őket, a Covid19-világjárvány pedig felgyorsította ezt a tendenciát. A pénzügyi termékeket és szolgáltatásokat egyre inkább digitális formában kínálják.

Sok fiatal uniós polgár digitálisan intelligensnek tekinthető, mivel az információs korban nőtt fel. Könnyen hozzá tudnak férni a digitális technológiákhoz, és gyakran alapos digitális kompetenciákkal rendelkeznek. Ezek a készségek azonban nem jelentik automatikusan azt, hogy digitális pénzügyi jártassággal is rendelkeznek. A digitális pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos túlzott önbizalom rossz pénzügyi döntésekhez és eredményekhez vezethet. Ez a keret ezért jelentős figyelmet fordít a digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciákra. Ezeket a kompetenciákat rugalmasan alakították ki, hogy figyelembe lehessen venni a jövőbeli fejleményeket.

A digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák a digitális pénzügyi szolgáltatásokkal – többek között a személyes pénzügyek szempontjából releváns digitális vagyontárgyakkal, digitális eszközökkel vagy digitális médiával – kapcsolatos tudatossághoz és készségekhez kapcsolódnak. Mivel a digitális kompetenciák a keret egészében relevánsak, ezek nem kerültek együtt egy külön szakaszba. Ehelyett valamennyi tartalmi területbe integrálódnak, és kék színnel vannak kiemelve, hogy könnyebben nyomon követhetők legyenek. Példaként említhetők a digitális fizetési módszerekkel, a digitális pénzügyekkel kapcsolatos fogalmakkal (például a játékosítással és kriptoeszközökkel), a személyes adatok online védelmével, a digitális pénzügyi termékekkel és szolgáltatásokkal, az online visszaélésekkel és csalásokkal, valamint a kiberkockázatokkal kapcsolatos kompetenciák.

2.2.2. A fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák

A fogyasztók egyre nagyobb figyelmet fordítanak a fenntarthatósági szempontokra mindennapi életük, többek között a személyes pénzügyekkel kapcsolatos döntéseik során. Az EU-ban emelkedőben van a fenntartható pénzügyi termékek és szolgáltatások iránti kereslet, és a fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos uniós jogszabályok kidolgozása gyors ütemben zajlik. Ez lehetőséget ad az egyének számára, hogy pénzügyi döntéseiket összhangba hozzák fenntarthatósági preferenciáikkal.

A felnőttekre vonatkozó kerettel ellentétben a gyermekekre vonatkozó keret csak alapvető kompetenciákat tartalmaz a fenntartható finanszírozással kapcsolatosan, tekintettel annak viszonylagos összetettségére. A gyermekeknek például képesnek kell lenniük megérteni, hogy a vásárlási magatartás hogyan befolyásolja a környezetet, és hogy a fenntarthatósági (környezeti, társadalmi és irányítási) szempontok hogyan kapcsolódnak a pénzügyi kérdésekhez.

A digitális kompetenciákhoz hasonlóan a fenntartható kompetenciák szintén horizontálisan épülnek be a négy tartalmi területbe, és zöld színnel vannak kiemelve, hogy könnyen nyomon követhetők legyenek.

2.2.3. Állampolgári kompetenciák

A keret (narancssárgával) kiemeli azokat a pénzügyi kompetenciákat is, amelyek erősíthetik a közösségi érzést és ösztönözhetik a polgárilag felelős pénzügyi magatartást. Példaként említhető annak megértése, hogy az állam miért szed adót, vagy hogy a pénzügyi magatartás miért különbözik a pénz hitelezésétől.

2.2.4. Vállalkozói kompetenciák

Az EU vállalkozói kompetenckiakerete a vállalkozói készséget úgy határozza meg, mint kezdeményező-készséget és a mások számára értéket teremtő ötletek megvalósításának képességét¹². A kezdeményező-készség és a vállalkozói készség olyan transzverzális kulcskompetencia, amelyre minden polgárnak szüksége van a személyes kiteljesedéshez és fejlődéshez, az aktív polgári szerepvállaláshoz, a társadalmi befogadáshoz és a tudásalapú társadalomban való foglalkoztatáshoz.

Azáltal, hogy a keretbe beépítik a vállalkozói kompetenciákat (rózsaszínnel kiemelve), a gyermekek vállalkozói gondolkodásmódot alakíthatnak ki, amely segíti őket abban, hogy az

¹² A vállalkozói kompetenciák uniós referenckiakerete (EntreComp), <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=en>

ötleteket konkrét üzleti projekteké, illetve társadalmi vagy környezeti hatással járó projekteké alakítsák át¹³. Példaként említhető az önbizalom kiépítése a vállalkozáson belüli egyszerű tranzakciók kezeléséhez, valamint az arra való ösztönzés, hogy tájékozódjanak arról, a fiskális politikák hogyan támogathatják a vállalkozásokat. A vállalkozói kompetenciák rózsaszínnel vannak kiemelve a keretben.

2.2.5. A felnőtté váláskor releváns kompetenciák

A keretben való navigálás érdekében kidolgozott Excel-eszköz (lásd a következő szakaszt) lehetővé teszi a gyakorló szakemberek számára, hogy azonosítsák az egyének számára legrelevánsabb kompetenciákat a felnőttkor közeledtével, amely jellemzően a törvényes felnőttkor eléréséhez vagy a tankötelezettség végéhez kapcsolódik (a keret szöveges változatában nincs kiemelve). Mivel a nagykorúság vagy a tankötelezettség befejezéséhez szükséges korhatár tagállamonként eltérő lehet, kiigazításokra lehet szükség, amikor a címkét egy adott tagállamban alkalmazzák. Idetartoznak többek között az olyan témákhoz kapcsolódó kompetenciák, mint például a pénzügyi szerződések, a jövőbeli oktatási vagy karrierválasztások, az adófizetés, függetlenül attól, hogy a kompetenciát milyen korcsoport számára dolgozzák ki.

2.3. A kompetenciák szűrésére szolgáló eszköz

Előfordulhat, hogy a politikai döntéshozóknak, a tanároknak és az oktatási szakembereknek válogatniuk kell a kompetenciák között annak érdekében, hogy a tartalmat a célközönség konkrét igényeihez igazítsák. A keretet úgy alakították ki, hogy átfogó legyen, így megfeleljen a lehetséges felhasználók széles köre számára, de könnyen átalakítható legyen, hogy igazodjon a célzottabb kezdeményezésekhez is.

Például a keret jövőbeli felhasználói könnyen kiválaszthatják a három korcsoport egyikéhez kapcsolódó kompetenciákat. A keretből annak átalakításával a kifejezetten bizonyos témákhoz, például a tervezéshez vagy megtakarításhoz kapcsolódó kompetenciák is kinyerhetők.

A felnőttekre vonatkozó kerethez hasonlóan egy Excel-adatbázist dolgoztak ki annak érdekében, hogy a felhasználók könnyebben böngészhessenek a kompetenciák között, és szűrhessek azokat. A kompetenciák kiszűrhetők témakör alapján vagy a három dimenzió (tudatosság/ismeret/megértés, készség/magatartás vagy attitűdök) mentén. Emellett különböző címkék jelölik a digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciákat, a fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciákat, a szociális kompetenciákat, a vállalkozói kompetenciákat, valamint a törvényes felnőttkort vagy a tankötelezettség korhatárát elérő gyermekek számára releváns kompetenciákat. A jövőben további címkéket lehetne fontolóra venni, a felhasználókat pedig arra kérjük, hogy készítsenek további címkéket annak érdekében, hogy a keretet az igényeikhez igazítsák.

¹³ Megjegyzendő, hogy a felnőttek vállalkozói kompetenciái egy külön uniós keret, az EntreComp részét képezik, ezért azokat nem veszik tekintetbe a felnőttekre vonatkozó pénzügyi kompetenciakeretben. Az OECD/INFE is kidolgozott egy [keretet a pénzügyi jártasságra vonatkozó alapvető kompetenciákkal kapcsolatban a mikro- kis- és középvállalkozások \(mkkv-k\) számára](#)

2.3.1. Az ismerethez, attitűdökhöz és magatartáshoz kapcsolódó kompetenciák azonosítása

A keret szerkezetének a felnőttekre vonatkozó kerethez képest történő egyszerűsítése érdekében ebben a keretben nem szerepel kifejezetten az ismeret, az attitűdök és a magatartás három dimenziója.

Ehelyett az ismerethez, attitűdökhöz és magatartáshoz kapcsolódó kompetenciák az Excel-eszközben található címkék vagy az ismerethez, attitűdökhöz és magatartáshoz kapcsolódó igék jegyzéke révén azonosíthatók, a fentiekben leírtak és az A. mellékletben foglaltak szerint.

3. A keret bevezetése

A keret bevezetése és használata önkéntes, de számos intézkedést mérlegeltek a bevezetés támogatása érdekében. A Bizottság és az OECD/INFE a 2023 végén kezdődő bevezetési szakaszban folytatja a támogatás nyújtását. Platformot biztosítanak a politikai döntéshozók és az érdekelt felek számára a bevált módszerek és a levont tanulságok cseréjéhez, **és ösztönözn**
fogják a tagállamok és az érdekelt felek közötti eszmecserét a keret végrehajtásának támogatása érdekében.

A. MELLÉKLET A dimenziókhöz való hozzárendelés: igék jegyzéke

A keret elkészítése során különböző igéket használtak arra, hogy az egyes kompetenciákat hozzárendeljék azon három dimenzió egyikéhez, amelyek mentén a kompetenciákat kidolgozták: i. ismeret/tudatosság/megértés, ii. készségek/magatartás és iii. attitűdök. Az egyes kompetenciák dimenziója az alábbi listán szereplő ige ellenőrzésével határozható meg (megjegyzés: a dimenziókat külön címkék jelölik az Excel-eszközben).

Azok a kompetenciák például, amelyek a „tudatában van” vagy „tisztában van” összetételekkel kezdődnek az „ismeret, tudatosság és megértés” dimenzióhoz, míg a „megnevez” és „értékel” igékkel kezdődő kompetenciák a „készségek és magatartás” dimenzióhoz tartoznak. Az „attitűdök” dimenzióon belüli kompetenciák például a „magabiztos(an)” vagy a „motivált” kifejezések használata révén azonosíthatók.

Amikor a főnévi igenév a „képes” (valamire) szóval együtt fordul elő, az arra utal, hogy ahhoz, hogy valaki pénzügyi jártassággal rendelkezőnek minősüljön, a kompetenciához valamely készség vagy magatartás *szükség esetén vagy adott esetben történő* tanúsítására való képességre van szükség, ahelyett, hogy megkövetelné a személytől, hogy ezt a készséget vagy magatartást önmagában tanúsítsa. A 63. kompetencia például a következőt említi: „**Képes digitális módszereket használni egy áru/szolgáltatás kifizetésére vagy a pénz biztonságos átutalására (például telefonon)**”. Ebben az esetben egy pénzügyi jártassággal rendelkező személynek képesnek kell lennie arra, hogy *szükség esetén* digitális fizetési módokat alkalmazzon, de ahhoz, hogy pénzügyi jártassággal rendelkezőnek minősüljön, nem köteles azokat ténylegesen használni.

A keret értelmezése és alkalmazása során figyelembe kell venni, hogy az egyszerűség kedvéért a kompetenciákat a címkék csak az „ismeret”, a „magatartás” vagy az „attitűdök” dimenzióhoz tartozóként jelölik meg, de egyes kompetenciák esetében elmosódhat az ismeret, a magatartás és az attitűdök közötti különbség, vagy hogy az ismerettel vagy magatartással kapcsolatos egyes kompetenciák hozzájárulhatnak a pénzügyi jártassággal kapcsolatos attitűdök kialakulásához is.

Ismeret, tudatosság és megértés	Készségek és magatartás	Attitűdök
--	--------------------------------	------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Tudatában van • Felfog (valamely fogalmat) • Tisztában van • Felismer • Ismer • Viszonyít • Megért 	<ul style="list-style-type: none"> • Hozzáfér • Elemez • Nagyra értékel • Kiszámol • Ellenőriz • Választ • Összehasonlít • Kitölt • Mérlegel • Bemutat • Kialakít • Különbséget tesz • Megkülönböztet • (El)készít • Értékel • Átvált • Gyakorol (jogokat) • Megmagyaráz • Talál • Példákat mond • Azonosít • Meghatároz • Érdeklődik • Befektet • Felsorol • Készít • Hoz • Nyomon követ • Megnevez • Fizet • Rangsorol • Előnyben részesít • Véd 	<ul style="list-style-type: none"> • Magabiztos(an) • Óvatos • Motivált • Hajlandó
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none">• Félretesz• Csökkent• Kér• Ellenáll• Megőríz• Törekszik• Elkezd (megtervezni)• Figyelembe vesz• Gondolkodik• Használ	
--	--	--

B. MELLÉKLET Glosszárium

Ezeket a fogalom meghatározásokat a meglévő uniós jogi aktusok tartalmazzák, a meglévő uniós jogi aktusok vonatkozó fogalom meghatározásaira vagy rendelkezéseire épülnek, vagy az OECD globálisan elismert szakpolitikai eszközein és kiadványain alapulnak. Egyes esetekben ezeket a fogalom meghatározásokat lerövidítették vagy egyszerűsítették. Azokban az esetekben, amikor a fogalom meghatározásokat kizárólag e dokumentum céljából rövidítették, egyszerűsítették vagy vezették be, azok nem minősülnek elfogadott jogi fogalom meghatározásnak.

Az ebben a glosszárumban meghatározott kifejezéseket a keret szövegében dőlt betűvel szedték.

- **Kripto eszköz:** érték vagy jogok digitális megjelenítője, amely megosztott főkönyvi technológia vagy hasonló technológia alkalmazásával elektronikusan átruházható és tárolható (2020/0265 (COD), *Javaslat a kriptoeszközök piacairól szóló rendeletrre*).
- **Pénzügyi jártasság:** a pénzügyi tudatosság, ismeretek, készségek, attitűdök és magatartások olyan kombinációját jelenti, amely a megalapozott pénzügyi döntések meghozatalához és végső soron az egyéni pénzügyi jólét eléréséhez szükséges (az OECD Tanácsának ajánlása a pénzügyi jártasságról, 2020. október 29.).
- **Pénzügyi oktatás:** az a folyamat, amelynek során a pénzügyi fogyasztók/befektetők fejlesztik a pénzügyi termékekkel, fogalmakkal és kockázatokkal kapcsolatos ismereteiket, és – tájékoztatás, oktatás és/vagy objektív tanácsadás révén – fejlesztik készségeiket és magabiztosságukat annak érdekében, hogy jobban megismerjék a pénzügyi kockázatokat és lehetőségeket, megalapozott döntéseket hozzanak, tisztában legyenek azzal, hogy kihez forduljanak segítségért, és egyéb hatékony intézkedéseket hozzanak pénzügyi jólétük javítása érdekében (a G20-ak vezetői által 2012-ben jóváhagyott, a pénzügyi oktatás nemzeti stratégiáira vonatkozó magas szintű OECD/INFE-elvek).
- **Pénzügyi reziliencia:** az egyének vagy háztartások azon képessége, hogy képesek a pénzügyi következményekkel járó negatív sokkhatásoknak ellenállni, azokkal megbirkózni és az ilyen helyzetekből kilábalni (G20/OECD-INFE 2021-es jelentés a pénzügyi reziliencia és átalakulás digitális pénzügyi jártasság révén történő támogatásáról).
- **Pénzügyi jólét:** a személyes pénzügyi jólét olyan állapotnak tekinthető, amelyben az egyén objektív és szubjektív tényezők alapján, valamint egyéni és összesített kontextuális tényezőket figyelembe véve a saját jelenlegi és jövőbeli pénzügyeit ellenőrzés alatt tartja, azzal kapcsolatban biztonságban érzi magát, valamint szabadsággal és rezilienciával rendelkezik (az OECD/INFE 2023. júliusi munkadefiníciója).
- **Játékosítás:** a játék tipikus elemeinek (pl. pontozás, másokkal való verseny, játékszabályok) alkalmazása más tevékenységi területekre, jellemzően online marketingmódszerként, a termékkel vagy szolgáltatással való interakció ösztönzése érdekében.

- **Zöldrefestés:** arra a gyakorlatra utal, amikor tisztességtelen versenyelőnyhöz lehet jutni a piacon egy pénzügyi termék környezetbarátként való forgalmazásával, miközben valójában az alapvető környezetvédelmi előírások sem teljesültek (*a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról szóló (EU) 2020/852 rendelet* rendelkezései alapján).
- **Pártatlan:** e dokumentum alkalmazásában a „pártatlan” kifejezés jelentése elfogulatlan és összeférhetlenségtől mentes. Kérjük, vegye figyelembe, hogy ez nem uniós jogi meghatározás.
- **Független befektetési tanácsadás** (vagy e keret alkalmazásában független pénzügyi tanácsadás): tanácsadás, amelyet a számos követelménynek megfelelő befektetési vállalkozás nyújt független alapon az ügyfélnek, nevezetesen a rendelkezésre álló pénzügyi eszközök megfelelő köréről, valamint a díjakra, jutalékokra vagy bármely, az ügyfélnek nyújtott szolgáltatással kapcsolatban harmadik fél által fizetett vagy nyújtott pénzbeli vagy nem pénzbeli juttatásra vonatkozó korlátozásról (*a pénzügyi eszközök piacairól szóló 2014/65/EU irányelv* rendelkezései alapján).
- **Alapszintű fizetési számla:** olyan fizetési számla, amely lehetővé teszi a fogyasztók számára bizonyos ügyletek végrehajtását, például legalább pénzeszközök elhelyezését, készpénzfelvételt, valamint fizetési műveletek teljesítését harmadik felek részére és fogadását harmadik felektől, ideértve az átutalások végrehajtását is (*a fizetési számlákhoz kapcsolódó díjak összehasonlíthatóságáról, a fizetési számla-váltásról és az alapszintű fizetési számla nyitásáról szóló 2014/92/EU irányelv* rendelkezései alapján).
- **Személyes adat:** azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ; azonosítható az a természetes személy, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító vagy a természetes személy testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára vonatkozó egy vagy több tényező alapján azonosítható (*a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló (EU) 2016/679 rendelet*).
- **Fenntartható befektetés:** valamely környezeti célkitűzéshez hozzájáruló gazdasági tevékenységbe történő befektetés, vagy valamely társadalmi célkitűzéshez hozzájáruló gazdasági tevékenységbe történő befektetés, illetve a humán tőkébe vagy a gazdaságilag vagy szociálisan hátrányos helyzetű közösségekbe történő befektetések, amennyiben e befektetések nem járnak e célkitűzések egyikére nézve sem jelentős káros hatással, továbbá ha a befektetést befogadó vállalkozások helyes vállalatirányítási gyakorlatokat követnek (*a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló (EU) 2019/2088 rendeletben* foglalt fogalommeghatározás alapján).

C. MELLÉKLET

A lakossági pénzügyi szolgáltatások uniós kormányzati szakértői csoportjának (GEGRFS) pénzügyi oktatással foglalkozó alcsoportjában részt vevő intézmények jegyzéke

Tagállam	Intézmény
AT	Központi Bank
AT	Szövetségi Oktatási, Tudományos és Kutatási Minisztérium
AT	Szövetségi Pénzügyminisztérium
BE	Pénzügyi Szolgáltatások és Piacok Hatósága
BG	Oktatási és Tudományos Minisztérium
BG	Pénzügyminisztérium
CY	Ciprusi Nemzeti Bank
CY	Oktatási, Kulturális, Sportügyi és Ifjúsági Minisztérium
CZ	Pénzügyminisztérium
DE	Szövetségi Pénzügyi Felügyeleti Hatóság
DK	Gyermekügyi és Oktatási Minisztérium
DK	Felsőoktatási és Tudományos Minisztérium
EE	Oktatási és Kutatási Minisztérium
EE	Pénzügyminisztérium
EL	Oktatási és Vallásügyi Minisztérium
ES	Gazdasági Minisztérium
ES	Oktatási Minisztérium
FI	Nemzeti Oktatási Ügynökség
FI	Oktatási és Kulturális Minisztérium
FI	Pénzügyminisztérium (Pénzügyi Piacok Főosztálya)
FI	Igazságügyi Minisztérium
FR	Francia Nemzeti Bank
FR	Nemzeti Oktatási Minisztérium
FR	Gazdasági- és Pénzügyminisztérium
HR	Szakképzési és Felnőttoktatási Ügynökség
HR	Pénzügyminisztérium
HR	Oktatási és Tanárképzési Ügynökség
HU	Pénzügyminisztérium
HU	Emberi Erőforrások Minisztériuma
IE	Oktatási Minisztérium
IE	Pénzügyminisztérium
IT	Olasz Nemzeti Bank
IT	Vállalatügyi és Tőzsdebizottság

IT	Pénzügyminisztérium
IT	Oktatási Minisztérium
LT	Oktatási, Tudományos és Sportminisztérium
LT	Pénzügyminisztérium
LU	Pénzügyminisztérium
LV	Lett Nemzeti Bank
LV	Oktatási Minisztérium
MT	Pénzügyi Szolgáltatások Hatósága
MT	Pénzügyi és Foglalkoztatási Minisztérium
MT	Társadalmi Igazságossági és Szolidaritási, Családügyi és Gyermejjogi Minisztérium
MT	Oktatási Minisztérium
NL	Pénzügyminisztérium
PL	Pénzügyminisztérium
PL	Oktatási és Tudományos Minisztérium
PT	Szakmai Képesítés Nemzeti Ügynöksége
PT	Portugál Központi Bank
PT	Oktatási Minisztérium
PT	Portugál Értékpapírpiazi Bizottság
PT	Portugál Biztosítási és Nyugdíjalapok Felügyeleti Hatósága
RO	Pénzügyi Felügyeleti Hatóság
RO	Oktatási Minisztérium
RO	Pénzügyminisztérium
RO	Román Központi Bank
SE	Pénzügyi Felügyeleti Hatóság
SI	Oktatási, Tudományos és Sportminisztérium
SI	Pénzügyminisztérium
SK	Oktatásügyi, Tudománypolitikai, Kutatási és Sportügyi Minisztérium
SK	Pénzügyminisztérium

1. tartalmi terület: Pénz és tranzakciók

Témakör	Korcsoportok		
	1. korcsoport (6 és 10 év közöttiek)	2. korcsoport (11 és 15 év közöttiek)	3. korcsoport (16 és 18 év közöttiek)
1.1. Pénz és pénznemek	<p>A pénz formái</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tisztában van azzal, hogy a pénz különböző formákat ölthet, ideértve a bankjegyeket, az érméket és az elektronikus pénzt 2. Megkülönbözteti és képes megnevezni az országában vagy régiójában használt bankjegyeket és érméket 3. Magabiztosan vitatja meg a pénzzel kapcsolatos mindennapos kérdéseket a családdal és más megbízható személyekkel valós körülmények között 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Értékeli a pénz különböző formáinak jellemzőit és kockázatait (ideértve a törvényes fizetőeszközként használható és nem használható, hagyományos vagy elektronikus formában előforduló stb. pénzeket és pénznemeket) 	
	A pénz szerepe/célja		

	<p>5. Képes a pénzt értéktárolóként és -mérőként, valamint áruk és szolgáltatások kifizetésére használni</p> <p>6. Nagyra értékeli a pénz értékét</p>		
	<p>A pénz tárolása és hozzáférés a pénzhez</p> <p>7. Megérti, hogy a pénz különböző módokon tárolható (otthon, bankban stb.), és a pénzhez különböző módokon lehet hozzáférni (automatákból, elektronikusan stb.)</p>	<p>8. Tisztában van azzal, hogyan lehet automatából pénzt kivenni</p>	<p>9. A pénztárolás és a pénzhez való hozzáférés legjobb módjait választja biztonsági és költségmegtérülések alapján</p>
	<p>A pénz kezelése</p> <p>10. Felismeri, hogy az emberek korlátozott pénzeszegekkel rendelkeznek</p> <p>11. Megérti, hogy a pénz adása vagy adományozása különbözik a pénz hitelezésétől</p>	<p>12. Tudatában van annak, hogy a pénznemek vagy a bankjegyek/érmék elavulttá válhatnak</p>	<p>13. Meg tudja magyarázni, hogy miért korlátozott a kivehető vagy átutalható pénzeszeg (pl. biztonsági okok, pénzmosás elleni küzdelem)</p>
	<p>Külföldi pénznem és átváltás</p> <p>14. Megérti, hogy az országok és régiók (pl. az euróövezet) saját pénznemmel rendelkeznek,</p>	<p>15. Az átváltási árfolyam segítségével ki tudja számolni a külföldi pénznem összegét</p>	<p>17. A pénznemeket az átváltási költségek és kockázatok figyelembevételével váltja át</p> <p>18. Tudatában van annak, hogy a pénznemek relatív értékének ingadozásai hatással lehetnek</p>

	<p>amely átváltható más országok pénznemére</p>	<p>16. Tisztában van azzal, hogy milyen típusú pénzügyi szolgáltatók nyújthatnak valutaátvételi szolgáltatásokat</p>	<p>a vásárlóerőre, a megtakarításokra és az adósságra</p> <p>19. Összehasonlítja a valutaátvétellel kapcsolatos költségeket a különböző szolgáltatók között (többek között a pénznemek átváltására szolgáló megbízható eszközök használatával)</p>
<p>1.2. Jövedelem</p>	<p>Jövedelemforrások és -szintek</p> <p>20. Tisztában van azzal, hogy különböző jövedelemforrások és -formák léteznek</p> <p>21. Megérti, hogy jövedelmi különbségek vannak az emberek között</p>	<p>22. Megérti a különböző állások és szakmai pályafutások – beleértve az önfoglalkoztatást/vállalkozást is – jellemzőit és várható jövedelmi szintjeit, hogy magabiztosan hozza meg a karrierjével kapcsolatos első döntést</p> <p>23. Felismeri, hogy egyes országokban az embereknek joguk van a minimálbérhez, amikor dolgoznak</p> <p>24. Azonosítja a különböző jövedelemforrásokat (pl. munkából származó jövedelem, pénzügyi jövedelem, bérleti díj, szociális juttatások, vállalkozásból származó nyereség stb.), és megérti, hogy egyes források esetleg nem törvényesek</p>	<p>25. Megérti, hogy mi a jövedelemadó, és hogyan alkalmazandó a jövedelemre (a bruttó és a nettó jövedelem közötti különbség)</p> <p>26. Tudatában van a foglalkoztatásból származó bérekre és egyéb jövedelmekre vonatkozó alapjogszabályoknak, és magabiztosan kér jogi segítséget tisztességtelen bánásmód esetén</p> <p>27. Magabiztosan vitatja meg a bérét, amikor állásra pályázik</p> <p>28. Mérlegeli a várható jövedelem szintjét a pályaválasztáskor vagy egy üzleti ötlet megvalósításakor, és motivált arra, hogy döntéseket hozzon/terveket készítsen a jövőben várt jövedelem elérése érdekében</p> <p>29. Felismeri, hogy az állam különböző módokon avatkozik be az egyéni jövedelmekbe (adók, támogatások és szociális juttatások formájában)</p>
	<p>Jövedelmi igények</p> <p>30. Felismeri, hogy a jövedelem hozzájárul önmagunk, a család</p>	<p>31. Megérti, hogy a különböző embereknek eltérő jövedelemigényük lehet, és hogy</p>	<p>33. Becslést készít jövőbeli jövedelemigényeiről, beleértve a felsőoktatáshoz és/vagy képzéshez szükséges jövedelmet is</p>

	<p>és a közösség pénzügyi jólétéhez</p>	<p>ezek különböző tényezők (pl. az életszakaszok szerinti eltérő szükségletek, családi szükségletek, előre nem látható események stb.) miatt egész életen át változhatnak</p> <p>32. Megérti, hogy milyen előnyökkel jár a felsőoktatás az álláslehetőségek és a jövőbeli jövedelem szempontjából</p>	<p>34. Hajlandó lépéseket tenni a saját jövedelem elérése vagy növelése érdekében, ha szükséges (pl. alkalmi/nyári munkát vállal stb.)</p> <p>35. Elkezdi megtervezni a jövőbeli oktatási/képzési/szakmai pályáját annak érdekében, hogy egész életen át biztosítva legyen a jövedelme</p>
<p>1.3. Árak, vásárlások és fizetések</p>	<p>Árak</p> <p>36. Különbséget tesz az áru vagy szolgáltatás ára és értéke között</p> <p>37. Összehasonlítja a hasonló termékeket az áruk alapján, és megérti, hogy egy termék/szolgáltatás túlárazott lehet</p> <p>38. Felsorolja az alapvető cikkek, köztük az élelmiszerek árát</p>	<p>39. Tudatában van annak, hogy az áruk és szolgáltatások ára idővel emelkedhet (infláció)</p> <p>40. Megérti, hogy különbség van a nagy- és kiskereskedelmi áruk, a termelői árak és a fogyasztói árak, valamint az egységár és a teljes ár között</p> <p>41. Tisztában van azzal, hogy bizonyos javak közjavak (pl. a közpark), és hogy ilyen esetben a költségeket a közösség viseli</p> <p>42. A termék kiválasztásakor az ártól eltérő kritériumokat is mérlegeli (ideértve a minőséget, a feltételeket, a környezeti, társadalmi és irányítási szempontokat stb.), figyelembe véve a személyes</p>	<p>44. Elemzi az áru/szolgáltatás végső árában tükröződő tényezőket (verseny, kínálat és kereslet, minőség, innováció, reklám, adók stb.)</p> <p>45. Magabiztosan tárgyal a méltányos árról, amennyiben ez lehetséges és helyénvaló</p>

		<p>jövedelmi helyzetét és egyéb körülményeket</p> <p>43. Fejszámolást használ az áru vagy szolgáltatás végső árának becslésére (beleértve az árengedményeket is)</p>	
	<p>Vásárlások</p> <p>46. Megérti, hogy ha valaki elkölti a pénzt egy áru/szolgáltatás megvásárlására, akkor az már nem áll rendelkezésre valami másra</p> <p>47. Különbséget tesz a szükségletek és a kívánalmak között, mielőtt vásárlást tervez</p> <p>48. Ellenáll a kísértésnek, hogy ösztönösen költsön</p> <p>49. Ellenőrzi, hogy a visszajáró és a nyugták helyesek-e, és magabiztosan szóvá teszi, ha nem ez a helyzet</p> <p>50. Mérlegeli a meglévő áruk újrahaznosítását vagy újrafelhasználását, mielőtt új vásárlást fontolgatna</p>	<p>51. Tudatában van annak, hogy egyes termékek/szolgáltatások csomagban vannak</p> <p>52. Mérlegeli, hogy egyes termékek/szolgáltatások használata többletköltségekkel jár (pl. karbantartási vagy használati költségek)</p> <p>53. Felsorolja és rangsorolja a kiadási preferenciákat</p> <p>54. Összehasonlítja a különböző üzletekben és csatornákon történő vásárlás előnyeit és hátrányait (beleértve a biztonságos weboldalakon történő online vásárlást is)</p> <p>55. Magabiztosan visszautasítja a nem szükséges, nem kívánt vagy nem kielégítő termék-/szolgáltatáskínálatot (pl. zavaró felugró ablakok vagy online hirdetések, véleményvezérek, társadalmi nyomás stb.)</p>	<p>57. Motivált, hogy egy vásárlás mérlegelésekor tisztességesen és becsületesen járjon el, és kerülje az informális gazdasági tevékenységekhez való hozzájárulást, például kerüli a hamisított termékeket, számlát/nyugtát kér a vásárláskor</p> <p>58. Az áruk és szolgáltatások árát, minőségét és szerződéses feltételeit összehasonlító, megbízható online összehasonlító eszközöket használ, amennyiben rendelkezésre állnak</p> <p>59. Mérlegeli mind a rövid, mind a hosszú távú tényezőket a kiadásokkal kapcsolatos döntések meghozatalakor (jövedelemkorlátok, családi szükségletek, előre nem látható események, környezeti, szociális, etikai szempontok)</p> <p>60. Törekszik arra, hogy többet tudjon meg egy termék vagy szolgáltatás eredetéről, előállítási feltételeiről, környezeti és társadalmi hatásairól, valamint az azt kínáló vállalat irányítási teljesítményéről</p> <p>61. Figyelembe veszi, hogy az infláció hogyan befolyásolhatja az áruk és szolgáltatások költségét és a vásárlóerőt</p>

		56. Felismeri, hogy azok a vállalatok, amelyek „ingyenesen” kínálnak valamit, végső soron más módon szereznek jövedelmet	
	<p>Fizetési módok és pénzáttalás</p> <p>62. Tudatában van annak, hogy az országban különböző fizetési és áttalási módok (pl. készpénz, digitális fizetés, játékon belüli vásárlások) állnak rendelkezésre az adott korcsoport számára</p>	63. Képes digitális módszereket használni egy áru/szolgáltatás kifizetésére vagy a pénz biztonságos áttalására (például telefonon), és elemzi a lehetséges kockázatokat és költségeket	64. Magabiztosan kezeli a vállalkozáson belüli egyszerű tranzakciókat, például egy boltban vagy piaci standnál (családi vállalkozás/alkalmi munka)
1.4. Pénzügyi nyilvántartások és szerződések	<p>Pénzügyi nyilvántartások és szerződések</p>	<p>65. Megérti a fizetési jegyzék fő elemeit</p> <p>66. Megérti, hogy egyes jogi következményekkel bíró pénzügyi dokumentumokat és szerződéseket az aláírás előtt alaposan át kell olvasni és meg kell őrizni</p> <p>67. Megérti, hogy egy szerződés papíron vagy digitálisan történő aláírásával jogilag fizetési kötelezettség keletkezhet, és ennek</p>	<p>69. Megőrzi a nyugtákat és más fontos pénzügyi dokumentumokat (garanciális igazolások, fizetési áttekintők, fizetési jegyzékek, számlák, nyugták stb.) papíron vagy digitálisan, és képes visszakeresni azokat</p> <p>70. Gondosan és pontosan tölti ki a pénzügyi nyomtatványokat</p> <p>71. Tudatában van annak, hogy fontos a pénzügyi intézményektől kapott dokumentumok rendszeres elolvasása, és hibák esetén érdeklődik</p>

		<p>elmulasztása negatív következményekkel járhat</p> <p>68. Megéri, hogy az embereknek el kell érniük egy bizonyos életkort ahhoz, hogy törvényesen szerződést írthassanak alá, munkát vállalhassanak vagy vállalkozást hozhassanak létre</p>	
--	--	--	--

2. tartalmi terület: Pénzügyek tervezése és kezelése

Témakör	Korcsoportok		
	1. korcsoport (6 és 10 év közöttiek)	2. korcsoport (11 és 15 év közöttiek)	3. korcsoport (16 és 18 év közöttiek)
2.1. Költségvetés készítése/tervezés	<p>Költségvetés készítése</p> <p>72. Megéri a költségvetés fogalmát, és saját pénzügyi keretein belül él</p>	<p>73. Elkészíti a személyes vagy a háztartására vonatkozó költségvetést, és azt kiigazítja a rövid és hosszú távú célkitűzések</p>	<p>75. Pártatlan szolgáltatók által készített egyszerű, megbízható költségvetés-tervező eszközöket, például</p>

		<p>elérése érdekében</p> <p>74. Képes elkészíteni egy egyszerű költségvetést egy kisvállalkozás vagy projekt számára (vállalkozók)</p>	<p>mobilalkalmazásokat, programokat használ</p>
<p>2.2. Bevételek és kiadások kezelése és tervezése</p>	<p>A rendszeres bevételek és kiadások nyomon követése és kezelése</p> <p>76. Különböző kiadási lehetőségeket mérlegel a zsebpénzre, ajándékokra és egyéb bevételekre vonatkozóan</p> <p>77. Megérti, hogy bizonyos kiadásokat előnyben kell részesíteni, különösen akkor, ha a bevételek korlátozottak</p>	<p>78. Megkülönbözteti a rendszeres és a rendkívüli bevételeket, valamint a várható és a váratlan kiadásokat</p> <p>79. Nyomon követi és aktívan kezeli a bevételeket és kiadásokat</p> <p>80. Különbséget tesz a személyes és a családi/háztartási pénzügyek között</p> <p>81. Mérlegeli, hogy a családi, közösségi és társadalmi-kulturális szempontok gyakran szerepet játszanak a költségvetés elkészítésében és a pénz kezelésében, beleértve a jótékonyági célok esetét is</p>	<p>82. Magabiztosan tervezi meg és követi nyomon a saját kiadásait, figyelembe véve a várható és a tényleges jövedelmet</p> <p>83. Adott esetben külön kezeli a személyes, háztartási és üzleti pénzügyeket</p> <p>84. A késedelmi kamat, kötbér és egyéb negatív következmények elkerülése érdekében időben fizeti a számlákat és teljesíti az egyéb pénzügyi kötelezettségeket</p>
	<p>Rendkívüli és váratlan bevételek és kiadások kezelése</p>	<p>85. Megalapozott döntéseket hoz a rendkívüli bevételek – például ajándékok, váratlan zsebpénz stb. – felhasználásáról</p>	<p>86. Félretesz pénzt, hogy ki tudja fizetni a rendkívüli/váratlan kiadásokat (pl. vészhelyzeti megtakarítások)</p> <p>87. Aktívan törekszik a bevételek vagy kiadások szükség szerinti kiigazítására,</p>

			amikor váratlan kiadásokkal és jövedelemingadozásokkal szembesül
2.3. Megtakarítás	<p>Megtakarítási célok és prioritások</p> <p>88. Tisztában van azzal, hogy milyen előnyökkel jár, ha már fiatal kortól megtakarít és rendelkezik megtakarítási célokkal</p> <p>89. Szokásává válik, hogy a zsebpénze vagy egyéb bevétele egy részét félreteszi</p>	<p>90. Reális és konkrét megtakarítási célokat határoz meg, és tervet készít ezek elérésére</p> <p>91. Előnyben részesíti a célhoz kapcsolódó megtakarítást a diszkrecionális kiadásokkal szemben</p>	<p>92. Képes nyomon követni a saját pénzügyi/megtakarítási tervének végrehajtását a célok és az eredmények közötti esetleges eltérések feltárása érdekében, és lépéseket tesz a céljai eléréséért</p>
	<p>A megtakarításokat befolyásoló tényezők</p> <p>93. Megérti, hogy a bankban vagy más pénzügyi intézményben megtakarított pénz kamatozhat</p>	<p>94. Megérti az infláció, a kamatlábak (nominális/reál) és a megtakarítások közötti kapcsolatot</p> <p>95. Különbséget tesz az egyszerű és a kamatos kamat között</p>	<p>96. A megtakarítási döntések meghozatalakor figyelembe tudja venni az infláció és a kamatlábak szintjét</p>
	<p>A megtakarítás módjának kiválasztása</p> <p>97. Megérti, hogy a pénz megtakarítható fizikailag (pl. otthon) vagy pénzügyi</p>	<p>98. Tisztában van a különböző megtakarítási lehetőségekkel és azzal, hogy ezek a védelem, az</p>	<p>99. Magabiztos a megfelelő megtakarítási termékek kiválasztásában</p>

	intézménynél vezetett betéti számlán	időhorizont és a várható hozam tekintetében eltérőek lehetnek	100. Összehasonlítja és jellemzőik (kamatlábak, díjak, adók , a kivétre vonatkozó szabályok, adott esetben a környezeti, társadalmi és vállalati irányítási szempontok) alapján választja ki a különböző megtakarítási lehetőségeket, megbízható és pártatlan összehasonlító eszközöket is használva
	Megtakarítások kezelése	<p>101. Nyomon követi a megtakarításait, és szükség esetén kiigazítja</p> <p>102. Tudatában van a megtakarításokra vonatkozó, megbízható digitális eszközöknek</p>	103. Ismeri és használja a megbízható és pártatlan digitális eszközöket a megtakarítási termékek kezelésére

<p>2.4. Befektetés</p>	<p>A befektetés alapjai</p> <p>104. Megérti a befektetés céljait, és hogy az különbözik a megtakarítástól</p>	<p>105. Megérti, hogy mi a tőzsde és általában mik a tőkepiacok, és képes azonosítani a befektetési termékeket (részvények, kötvények, befektetési alapok)</p> <p>106. Tudatában van a befektetés kockázatainak</p>	<p>107. Képes kiszámolni a befektetés hozamát</p> <p>108. Képes hozzáférni a befektetésekkel kapcsolatos pártatlan információkhoz (többek között megbízható digitális eszközökön keresztül)</p> <p>109. Rendszeresen nyomon követi a tartott befektetéseket</p> <p>110. Megérti, hogy milyen következményekkel jár részvényesnek, kötvényesnek vagy egy alap befektetőjének lenni</p>
	<p>Befektetések kiválasztása</p>	<p>111. Tudatában van annak, hogy egy befektetés múltbeli teljesítménye nem jelzi előre a jövőbeli teljesítményt, és hogy egy befektetés értékét több tényező is befolyásolhatja (pl. makrogazdasági és a befektetésre jellemző tényezők)</p>	<p>112. Képes befektetési döntéseket hozni saját befektetési profilja, kockázattűrése és fenntarthatósági preferenciái alapján</p> <p>113. Megérti a különböző eszközök – többek között részvények, kötvények, befektetési alapok, áruk és ingatlanok – közötti különbségeket, azok főbb jellemzőit, adóügyi megítélését, kockázatait és díjait</p> <p>114. Tudatában van annak, hogy a különböző típusú befektetési szolgáltatók különböző szolgáltatásokat nyújtanak, és különböző díjakat számítanak fel</p>

	<p>Kriptoeszközök és a legújabb digitális fejlemények</p>	<p>115. Megéri a játékosítás fogalmát és annak a befektetési döntésekre gyakorolt hatását</p>	<p>116. Tudatában van annak, hogy a kriptoeszközök nagyon kockázatosak lehetnek, azokkal kockázatos módon lehet kereskedni, és előfordulhat, hogy bizonyos kriptoeszközök nem szabályozottak</p> <p>117. Figyelembe veszi a játékosítással kapcsolatos jellemzőket a kereskedési platformokon és alkalmazásokon keresztül történő befektetések során</p>
	<p>Fenntartható befektetés</p>	<p>118. Tudatában van annak, hogy egyes befektetéseknek fenntarthatósági vonatkozásai lehetnek</p>	<p>119. Megéri az ESG fogalmát és annak három dimenzióját (környezeti, társadalmi és irányítási)</p> <p>120. A befektetéseket fenntarthatósági preferenciáival összhangban mérlegeli</p>

<p>2.5. Nyugdíj</p>	<p>Nyugdíj</p> <p>121. Megérti, hogy a nyugdíjak célja nyugdíjjövedelem biztosítása</p>	<p>122. Azonosítja azokat az okokat, amelyek miatt fontos, hogy már fiatal kortól megtakarítson a nyugdíjas évekre</p>	<p>123. Tervet készít, hogy a megfelelő nyugdíjjövedelem biztosítása érdekében már fiatal kortól aktívan megtakarítson a nyugdíjas évekre</p> <p>124. Megérti és összehasonlítja az állami és magánnyugdíjak (többek között a foglalkoztatói és az egyéni nyugdíjak) fő jellemzőit, finanszírozási forrásait, kockázatait és a járadékok típusait</p>
<p>2.6. Hitel</p>	<p>Pénz kölcsönvétele és hitelezése</p> <p>125. Különbséget tesz a pénz kölcsönvétele (családtól, barátoktól, banktól) és hitelezése között</p>	<p>126. Tudatában van a hitelfelvétel és a hitelnújtás előnyeinek, hátrányainak és kockázatainak</p> <p>127. Megérti, hogy a hitel visszafizetésére vonatkozó kötelezettségvállalást időben teljesíteni kell, és ennek elmulasztása következményekkel járhat</p> <p>128. Tisztában van azzal, hogy a hitelfelvétel költségekkel jár (pl. kamatláb, hiteldíjak), és a felvett adósság teljes szintjének hosszú távon fenntarthatónak kell lennie</p>	<p>129. Mérlegeli, hogy mikor lenne megfelelőbb a hitelfelvétel a várakozás és a megtakarítás helyett, vagy fordítva</p> <p>130. Pénz kölcsönvételekor mérlegeli a kockázatokat, a költségeket és a lehetséges előnyöket</p>
	<p>Hitelfelvétel</p> <p>131. Felfogja a kölcsön fogalmát</p>	<p>132. Tudatában van a különböző hiteltípusoknak (pl. folyószámlahitelek, hitelkártyák, fogyasztói hitelek, diákhitelek, jelzáloghitelek stb.)</p>	<p>136. Képes kiszámolni a kamatváltozások hiteltörlesztésre gyakorolt hatását</p>

		<p>133. Tudatában van annak, hogy az olyan fizetési rendszerek, mint a „vásárolj most, fizess később”, a hitel egyfajta formáját jelentik, és magas költségekkel járhatnak</p> <p>134. Megkülönbözteti a fix és változó kamatozású hiteleket, valamint a kamatköltséget és a hitel teljes költségét</p> <p>135. Megérti a hitel nemteljesítésének következményeit (például a jelzálog érvényesítése és a javak lefoglalása) és a túlzott eladósodottság kockázatát</p>	<p>137. Motivált a pozitív banki egyenleg fenntartására (a folyószámlahitel elkerülése érdekében)</p> <p>138. Motivált arra, hogy szükség esetén releváns kritériumok alapján keressen és hasonlítson össze hitelajánlatokat (pl. diákhitelek), többek között megbízható digitális eszközök segítségével</p> <p>139. Megérti, hogy a hitelhez való hozzáférés és a hitelfeltételek a kérelmező hitelképességétől függenek (ideértve adott esetben a hitelbírálati pontszámokat is)</p> <p>140. Tudatában van annak, hogy néha kezes vagy biztosíték bevonását kérik a hitelnyújtáshoz és nemteljesítés esetén a kockázatok csökkentéséhez</p> <p>141. Magabiztosan kér segítséget a megfelelő intézményeknél, ha pénzügyi nehézségekkel szembesül vagy túlzottan eladósodottá válik</p> <p>142. Magabiztosan vesz kölcsön a személyes projektekhez vagy egy vállalkozás indításához a költségek és kockázatok értékelése után</p>
--	--	--	---

3. tartalmi terület: Kockázat és haszon

Témakör	Korcsoportok		
	1. korcsoport (6 és 10 év közöttiek)	2. korcsoport (11 és 15 év közöttiek)	3. korcsoport (16 és 18 év közöttiek)
3.1. A kockázat és haszon azonosítása	<p>A kockázat általános fogalma, a kockázat forrásai és a személyes pénzügyekre gyakorolt hatása</p> <p>143. Azonosítja a kockázatok különböző típusait és forrásait (pl. pénzügyi, gazdasági, környezeti, egészségügyi, technológiai)</p> <p>144. Megérti, hogy az élet egyes eseményei (pl. munkahely vagy vállalkozás elvesztése, betegség, a család összetételének megváltozása) és döntései negatív pénzügyi következményekkel járhatnak a család pénzügyeire nézve</p>	<p>145. Mérlegeli az élet során bekövetkező események és a makroesemények (háború, infláció, politikai instabilitás) személyes pénzügyekre gyakorolt lehetséges hatását</p>	<p>146. Motivált arra, hogy megbízható forrásokból szerezzen információt a kockázat és a haszon értékelése érdekében</p>
3.2. A pénzügyi kockázat és a haszon közötti kapcsolat	<p>Pénzügyi kockázat</p>	<p>147. Megérti a pénzügyi kockázat fogalmát és az ilyen kockázat vállalásáért várható hasznot</p> <p>148. Tudatában van saját pénzügyi kockázati toleranciájának, hogy az idővel</p>	

		<p>változhat, és hogy mennyire fontos a pénzügyi döntések meghozatala során</p> <p>149. Felismeri, hogy egyes pénzügyi termékek jellemzőik miatt kockázatosak, és az ilyen termékekbe való befektetés pénzbeli veszteséget okozhat (vagy akár csalárd is lehet)</p>	
	<p>A pénzügyi kockázat és a haszon közötti kapcsolat</p>	<p>150. A haszon szintjét a vállalt pénzügyi kockázathoz viszonyítja</p> <p>151. Megérti, hogy a magas hozamot ígérő befektetési lehetőségek szükségszerűen kockázatosabbak</p>	<p>152. A pénzügyi döntéseket saját kockázati toleranciájának, valamint a pénzügyi termék/szolgáltatás kockázattal és nyereséggel kapcsolatos jellemzőinek megfelelően hozza meg, és óvatosan jár el a magas hasznú pénzügyi ígéretek esetén</p> <p>153. Óvatos az olyan kockázatos pénzügyi termékekbe és szolgáltatásokba való befektetéskor, amelyek esetleg nem szabályozottak (mint például egyes kripto eszközök)</p>
<p>3.3. Biztosítás és a pénzügyi kockázat kezelése</p>	<p>A biztosítás kiválasztása</p> <p>154. Megérti a biztosítás fogalmát és annak működését</p>	<p>155. Képes megkülönböztetni a különböző típusú állami és magánbiztosításokat (gépjármű-biztosítás, egészségbiztosítás, utasbiztosítás, természeti katasztrófa elleni biztosítás stb.)</p>	<p>157. Megérti és képes összehasonlítani a pénzügyi reziliencia növelésének különböző módjait (pl. biztosítás vásárlása, elegendő elővigyázatossági megtakarítás fenntartása vagy vészhelyzeti forrásokhoz való hozzáférés)</p> <p>158. A releváns kritériumok (pl. a biztosítás típusa, költségek) alapján választ a különböző biztosítási termékek között, és a biztosítás</p>

		<p>156. Felismeri, hogy a biztosítási költségek magasabbak lesznek, ha a kockázat magasabb</p>	<p>iránti kérelem benyújtásakor teljes körű és pontos információkkal szolgál</p> <p>159. Elemzi a javasolt biztosítási fedezetet a biztosítás megkötésekor</p> <p>160. Tudatában van a biztosítási termékek összehasonlításához és az azokkal kapcsolatos döntések meghozatalához rendelkezésre álló megbízható digitális eszközöknek</p> <p>161. Megérti, hogy mikor kell egy személynek vagy egy harmadik félnek (pl. a munkáltatójának) kötelező biztosítást kötnie</p> <p>162. Figyelembe veszi az állásra (pl. nyári állásra) való jelentkezéskor alkalmazandó biztosítási feltételeket és fedezetet</p> <p>163. Megérti a biztosítási díj és a biztosítási kárigény fogalmát</p>
	A pénzügyi kockázat kezelése	<p>164. Tudatában van annak, hogy a pénzügyi kockázat kezelésének különböző módjai vannak</p>	<p>165. Összehasonlítja a pénzügyi kockázat csökkentésének különböző módjait (pl. diverzifikáció)</p> <p>166. Lehetőség szerint csökkenti vagy mérsékli a pénzügyi kockázatot</p>

4. tartalmi terület: A pénzügyi környezet

Témakör	Korcsoportok		
	1. korcsoport (6 és 10 év közöttiek)	2. korcsoport (11 és 15 év közöttiek)	3. korcsoport (16 és 18 év közöttiek)
4.1. Pénzügyi termékek, szolgáltatások és szolgáltatók	<p>A pénzügyi termékek, szolgáltatások és szolgáltatók áttekintése</p> <p>167. Képes megkülönböztetni a pénzügyi intézmények által kínált főbb termékeket/szolgáltatásokat (pl. bankszámlák, hitelek, biztosítási termékek stb.)</p>	<p>168. Képes megkülönböztetni a pénzügyi intézmények főbb típusait (pl. bankok, biztosítók stb.)</p> <p>169. Tudatában van annak, hogy a legtöbb pénzügyi szolgáltató szabályozott</p> <p>170. Megérti, hogy előfordulhatnak nem szabályozott/felügyelt vagy illegálisan kínált pénzügyi termékek és szolgáltatások</p> <p>171. Tisztában van a különböző szolgáltatóktól származó pénzügyi termékek és szolgáltatások összehasonlításának előnyeivel</p>	<p>172. Magabiztosan hasonlítja össze a pénzügyi termékeket, többek között megbízható (online) összehasonlító eszközök használatával, amennyiben rendelkezésre állnak</p> <p>173. Képes bemutatni a pénzügyi intézmények fő típusainak szerepét és funkcióit</p> <p>174. Tisztában van azzal, hogy egyes pénzügyi szolgáltatók kötelesek bizonyos típusú szolgáltatásokat nyújtani, például alapszintű bankszámlákat, és motivált, hogy szükség esetén igénybe vegye ezeket a szolgáltatásokat</p> <p>175. Tudatában van annak, hogy a bankszámlán elhelyezett pénzeszközök személyenként és bankonként 100 000 euróig a betétbiztosítási rendszer hatálya alá tartoznak az EU-ban</p> <p>176. Megkülönbözteti az illetékes nemzeti hatóságok által szabályozott és nem</p>

			szabályozott pénzügyi szolgáltatókat, függetlenül attól, hogy azok fizikailag vagy digitálisan végzik tevékenységüket
4.2. Fogyasztóvédelem	<p>Fogyasztóvédelem</p> <p>177. Tudatában van annak, hogy a fogyasztók törvény által védett jogokkal rendelkeznek</p>	<p>178. Megérti, hogy a fogyasztókat fogyasztóvédelmi szabályok védik, amikor pénzügyi szolgáltatásokat vagy termékeket vásárolnak, többek között digitális csatornákon keresztül</p>	<p>179. Azonosítja az adott ország illetékes felügyeleti szerveit (például a pénzügyi szabályozó és/vagy felügyeleti hatóságokat) és az általuk használt kommunikációs csatornákat, és megérti fő szerepüket</p>
4.3. Jogok és kötelezettségek	<p>Fogyasztói jogok és kötelezettségek</p> <p>180. Tudatában van annak, hogy a fogyasztók jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek</p>	<p>181. Képes példákat mondani a fogyasztók alapvető jogaira (pl. az árak nyilvánosságra hozatalával, a visszaküldéssel, az elállással, a panasztétellel, a jogorvoslással stb. kapcsolatban)</p> <p>182. Képes példákat mondani a fogyasztók alapvető kötelezettségeire (pl. adósság visszafizetése, a pénzügyi szolgáltatók megfelelő tájékoztatása stb.)</p> <p>183. Megérti, hogy azok a fogyasztók, akik nem tesznek eleget kötelezettségeiknek, negatív következményekkel szembesülhetnek (pl. a hitel visszafizetésének elmulasztása díjakhoz, magasabb</p>	<p>184. Pénzügyi termékek és szolgáltatások fogyasztójaként képes gyakorolni az alapvető jogait</p> <p>185. Magabiztosan nyújt be panaszt és kér jogorvoslatot az érintett szervezetektől (pénzügyi szolgáltató, érintett hatóságok vagy alternatív vitarendezési szervezetek stb.) a pénzügyi szolgáltatókkal kapcsolatos bármely probléma esetén</p> <p>186. Motivált arra, hogy tájékozódjon a fogyasztói panaszokról, a felügyeleti figyelmeztetésekről vagy az egy adott pénzügyi szolgáltatóval szemben hozott végrehajtási intézkedésekről</p>

		<p>hitelköltségekhez és a jövőben korlátozottabb hitelhez jutáshoz stb. vezethet)</p>	
	<p>A pénzügyi szolgáltatók kötelezettségei</p>	<p>187. Tudatában van annak, hogy a pénzügyi szolgáltatóknak kötelezettségeik vannak (pl. közzététel, átláthatóság, átvilágítás stb.), és hogy ezek be nem tartása negatív következményekkel járhat a fogyasztókra nézve</p>	
	<p>A személyes adatok védelme</p> <p>188. Példákat mond az alapvető személyes adatokra</p> <p>189. Tudatában van a személyazonosság-lopás fogalmának, valamint annak, hogy a személyes adatokat – beleértve a pénzügyi vonatkozásúakat is – védeni kell és óvatosan szabad megosztani</p>	<p>190. Tudatában van annak, hogy a pénzügyi szolgáltatások fogyasztói a személyes adataik tekintetében jogokat élveznek, és azok felett mérlegelési jogkörrel rendelkeznek</p> <p>191. Megérti a személyes pénzügyi adatok, például a számlainformációk digitális vagy más csatornákon keresztül történő közzétételének pénzügyi következményeit és kockázatait</p> <p>192. Védi a saját személyes adatait/információit pénzügyi környezetben, beleértve az online navigálást is</p>	<p>193. Tudatában van az adatvédelemért felelős nemzeti hatóságok létezésének és szerepének</p> <p>194. Megérti, hogy a pénzügyi szolgáltatók miért használnak személyes adatokat (pl. a pénzügyi ajánlatok személyre szabása, viselkedés nyomon követése stb. céljából)</p>

<p>4.4. Visszaélések és csalás</p>	<p>A visszaélések és a csalás gyakori típusai, és a védekezés eszközei</p> <p>195. Megmagyarázza, hogy miért fontosak az olyan egyszerű biztonsági elemek, mint a jelszavak, az arcazonosítás, az ujjnyomat és a PIN-kódok (azaz saját magunk védelme az online csalás/visszaélés elkerülése érdekében)</p>	<p>196. Képes azonosítani a gyakori pénzügyi visszaéléseket és csalásokat (például kifigyelés, kémszoftverek, adathalászat, pharming stb.) és az ellenük való védekezés eszközeit</p> <p>197. Képes azonosítani a csalásra utaló figyelmeztető jeleket („figyelmeztető jelzések”) (például a „túl jó ahhoz, hogy igaz legyen” típusú ajánlatok, a „kockázatmentes” befektetési lehetőségek, az azonnali vásárlásra ösztökélés stb.)</p> <p>198. Magabiztosan alkalmazza az alapvető biztonsági eljárásokat online (pl. a személyes adatok és jelszavak biztonságos megőrzése, erős és különböző jelszavak használata, a jelszavak rendszeres frissítése és megosztásuk mellőzése stb.)</p>	<p>199. Motivált arra, hogy tájékozódjon a pénzügyi visszaélésekről és csalásról</p> <p>200. Megérti a piramisjátékok/pilótajátékok működését és az ezekbe való befektetés következményeit</p> <p>201. Magabiztosan teszi meg a szükséges lépéseket (bankkártya letiltása, kapcsolatfelvétel a pénzügyi szolgáltatóval és/vagy az illetékes hatóságokkal stb.), ha arra gyanakszik, hogy pénzügyi csalás vagy visszaélés célpontja, ideértve az információ kiadására vagy cselekvésre irányuló gyanús kéréseket is</p> <p>202. Tudatában van a zöldrefestés fogalmának és következményeinek</p>
<p>4.5. Pénzügyi oktatás, tájékoztatás és tanácsadás</p>	<p>Pénzügyi tájékoztatás</p> <p>203. Tudatában van annak, hogy a pénzügyekkel kapcsolatos információforrások nem mindegyike megbízható</p>	<p>204. Képes azonosítani a pénzügyekkel kapcsolatos pártatlan információforrásokat (pl. hatóságok vagy más független források), és megkülönböztetni azokat a marketingközleményektől és reklámoktól</p>	<p>205. A pénzügyi döntéseket pártatlan információk alapján, megbízható eszközöket használva hozza meg</p> <p>206. Kéri azokat az információkat, amelyeket a pénzügyi tranzakciók megkötése előtt közzé kell tenni, és gondoskodik arról, hogy ezeket az információkat megértse</p>

	<p>Pénzügyi jártasság és pénzügyi oktatás</p> <p>207. Tudatában van annak, hogy a pénzügyi jártasság hozzájárul a megalapozottabb döntések meghozatalához és a pénzügyi jólét növeléséhez</p>	<p>208. Tudatában van annak, hogy előfordulhat, hogy a pénzügyi oktatás egyes forrásai nem pártatlanok és reklámanyagokat rejthetnek magukban</p>	<p>209. Motivált, hogy egész élete során képezze magát gazdasági és pénzügyi témákban, pártatlan információforrásokat felhasználva</p>
	<p>Pénzügyi tanácsadás</p>	<p>210. Tudatában van annak, hogy a pénzügyi döntések meghozatalakor tanácsot lehet kérni pártatlan forrásokból</p>	<p>211. Képes pártatlan forrást találni (többek között online), ahonnan pénzügyi tanácsot kérhet szükség esetén</p> <p>212. Megkülönbözteti a független és a nem független pénzügyi tanácsadást</p> <p>213. Tudatában van annak, hogy a pénzügyi tanácsadás során összeférhetlenség merülhet fel</p> <p>214. Pénzügyi döntések meghozatalakor mérlegeli a független pénzügyi tanácsadókkal való konzultáció lehetőségét</p>

<p>4.6. Adók és közkiadások</p>	<p>Az adók célja és hatása</p> <p>215. Megérti, hogy a különböző termékekre, szolgáltatásokra, jövedelmekre és eszközökre stb. adót vetnek ki</p> <p>216. Megérti, hogy az állam miért szed adókat (mert közszolgáltatásokra, például az egészségügyre és az oktatásra költ, támogatja a nehéz helyzetben lévöket, védi a környezetet és elősegíti az éghajlatvédelmi átállást stb.)</p>	<p>217. Képes megmagyarázni, hogy az emberekre miért vonatkozhatnak különböző adók, miért fizetnek különböző összegű adót, vagy miért kaphatnak eltérő állami juttatásokat</p> <p>218. Megérti a nemzeti/helyi szintű fő adótípusokat</p>	<p>219. Időben fizeti a rá vonatkozó adókat vagy pénzbírságokat, többek között online</p> <p>220. Megérti annak következményeit, ha az adókat nem vagy késedelmesen fizetik be</p> <p>221. Motivált annak megtanulására, hogy a költségvetési politikák hogyan befolyásolhatják az emberek kiadási és megtakarítási döntéseit, és hogyan támogathatják a vállalkozókat</p>
<p>4.7. Külső hatások</p>	<p>Makrogazdasági hatás</p>		<p>222. Mérlegeli a makrogazdasági helyzet (például az infláció, a kamatlábak és árfolyamok változásai stb.) és a közpolitikák hatását a személyes pénzügyi döntések meghozatalakor vagy a vállalkozásalapítás mérlegelésekor</p> <p>223. Megérti a gazdasági és pénzügyi rendszerre hatást gyakorló főbb szervek (pl. központi bankok, kormányok stb.) szerepét</p>
	<p>Reklámok és a külső nyomás hatása</p> <p>224. Felismeri a reklámot, amikor látja, ideértve az online és a közösségi médiában megjelenő reklámot is</p> <p>225. Tudatában van annak, hogy a kiadásokra vonatkozó döntéseket</p>	<p>226. Képes azonosítani a reklámokat akkor is, ha azok nem reklámként jelennek meg (pl. filmekben, közösségi médiában, véleményvezérek által stb.)</p>	<p>232. Figyelembe veszi, hogy a termék megjelenítésének módja (többek között online) felderősítheti a viselkedésbeli torzításokat, és befolyásolhatja a személyes döntéseket</p>

	<p>mások is befolyásolhatják, ideértve a barátokat (egymásra gyakorolt nyomás), a közösségi és egyéb médiát, valamint a reklámokat</p>	<p>227. Tudatában van annak, hogy a személyes pénzügyi döntéseket befolyásolhatják az érzelmek és a viselkedésbeli torzítások (pl. a kimaradástól való félelem, csordaszellem, túlzott önbizalom vagy önbizalomhiány stb.)</p> <p>228. Tudatában van annak, hogy a reklámok és a közösségi média megpróbálhat bizonyos érzelmeket kihasználni, és felerősíthet bizonyos viselkedésbeli torzításokat</p> <p>229. Tudatában van annak, hogy a viselkedésbeli torzítások észszerűtlen vagy az optimálistól eltérő döntésekhez vezethetnek</p> <p>230. Felismeri, hogy a márkaépítés hatással van a termék árára</p> <p>231. Tudatában van a (pénzügyi) véleményvezérei szakmának és annak, hogy mivel keresnek pénzt</p>	<p>233. Tudatában van annak, hogy a vállalatok a személyes digitális lábnyomát (többek között mesterséges intelligencián alapuló eszközök révén) arra használják, hogy testre szabott online hirdetéseket hozzanak létre</p> <p>234. Kritikusan és függetlenül gondolkodik a külső, többek között a marketing, a barátok, a közösségi média (közösségi kereskedés, meme-részvények, (pénzügyi) véleményvezérek stb.) részéről érkező nyomással szemben</p>
	<p>Fenntarthatósági szempontok</p> <p>235. Tudatában van annak, hogy a személyes pénzügyi döntések hatással vannak a társadalomra és a környezetre</p>	<p>236. Mérlegeli, hogy a környezeti vagy társadalmi szempontok hogyan befolyásolhatják az egyén személyes pénzügyi helyzetét (pl. ökológiai termékek költsége, hulladékcsökkentés stb.)</p>	<p>237. Megérti a fenntarthatósággal kapcsolatos társadalmi célokat (pl. klímasemlegesség) és a gazdasági és pénzügyi környezetre gyakorolt hatást</p>

			238. Figyelembe veszi a környezeti, társadalmi és irányítási szempontokat a személyes pénzügyi döntései során
--	--	--	---